

\ Raadsvoorstel

Zaak 656095

Onderwerp: Vangnetuitkering 2025

Openbaarheid: Openbaar

Portefeuillehouder: Wethouder Leunissen

Datum Raad: 2 juli 2026

\ Samenvatting

Gemeenten ontvangen jaarlijks een budget om de bijstandsuitkeringen mee te kunnen betalen. Tekorten en overschotten komen voor eigen rekening van gemeenten. Gemeenten met een omvangrijk tekort komen onder voorwaarden in aanmerking voor een aanvullend budget. Dit heet de 'vangnetuitkering Participatiewet'. Gemeente Voerendaal heeft een omvangrijk tekort over 2025 en vraagt hiervoor de vangnetuitkering 2025 aan.

In de raadsinformatiebrief van 18 november 2025 (kenmerk 633883, raad van 18 december 2025) is de raad hier reeds over geïnformeerd, met daarin tevens de aankondiging dat een beroep zal worden gedaan op de Vangnetuitkering. Dit is een uitkering, feitelijk een stukje extra BUIG budget, om het tekort voor een deel te dekken. Om deze Vangnetuitkering aan te kunnen vragen dient de raad in te stemmen met de verklaring van het college inzake de getroffen maatregelen om te komen tot een reductie van het tekort op het BUIG budget. Het onderdeel 1 ("Verklaring college bij een basisverzoek") in het aanvraagformulier (bijlage) is de bedoelde verklaring.

\ Conceptbesluit

De gemeenteraad stemt in met:

- de aanvraag vangnetuitkering 2025.
- de verklaring inzake de getroffen maatregelen om te komen tot een reductie van het tekort op het BUIG budget.
- de verklaring van het college.

\ Grondslag

Gelet op:

- de Participatiewet
- de Re-integratieverordening,
- IOAW,
- IOAZ.

\ Aanleiding

Gemeenten ontvangen jaarlijks een budget om de bijstandsuitkeringen mee te kunnen betalen. Tekorten en overschotten komen voor eigen rekening van gemeenten. Gemeenten met een omvangrijk tekort komen onder voorwaarden in aanmerking voor een aanvullend budget. Dit heet de 'vangnetuitkering Participatiewet'.

Om voor het uitgebreide vangnet met de eigenrisicodrempel van 5% in aanmerking te komen, moet er sprake zijn van een meerjarig tekort. Hiervoor geldt dat een gemeente zowel over 2025 als over ten minste twee van de drie voorgaande jaren (2022, 2023 en 2024) een tekort moet hebben van minstens 5% van het aan de gemeente toegekende budget. Voor deze voorwaarde wordt het tekort voor elk jaar apart berekend. Er wordt niet gerekend met gemiddelden.

De netto lasten voor de gemeente Voerendaal bedragen meer dan 105% van de

definitief toegekende gebundelde uitkering. Tevens is over 2022, 2023 en 2024 samen sprake van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 5% van de definitief toegekende gebundelde uitkering.

\ Doel

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2026 hebben ontvangen. Het ingevulde aanvraagformulier dient voor instemming aan de raad te worden voorgelegd en wordt na ondertekening aangeboden aan de commissie.

\ Argumenten en kanttekeningen

1.1. Instemming van de raad is een voorwaarde. De aanvraag voor de Vangnetuitkering kan enkel worden ingediend wanneer de raad heeft ingestemd met de verklaring.

1.2. De verklaring heeft betrekking op de getroffen maatregelen. Het college verklaart dat er (effectieve) maatregelen zijn genomen om het tekort te reduceren. Het is aan de raad om aan te geven dat het is geïnformeerd over deze maatregelen. Het is niet aan de orde dat de raad een oordeel geeft over de maatregelen, over de wijze waarop deze zijn uitgevoerd en of er wel voldoende maatregelen zijn genomen.

1.3. De Vangnetuitkering beperkt het tekort dat anders via de eigen middelen zou moeten worden gedekt. In beginsel dient de gemeente zelf tekorten aan te vullen vanuit de eigen middelen. De Vangnetuitkering is ingesteld om de gemeenten enigszins tegemoet te komen wanneer zij geconfronteerd worden met een overschrijding van het BUIG budget.

1.4. De oorzaken van het tekort zijn te verklaren.

De oorzaak van dit tekort ligt met name in het sterk gestegen aantal uitkeringsdossiers in 2024 en 2025.

Om aanspraak te kunnen maken op een vangnetuitkering moet de gemeente aan een beperkt aantal voorwaarden voldoen. Een van die voorwaarden is dat het college, bij een tekort over 2025, in 2026 tijdig een verzoek indient. In de aanvraag dient het college te verklaren 'dat het maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie'. De maatregelen om het tekort te voorkomen moeten al in 2025 van start zijn gegaan.

Kompas is continu in ontwikkeling en altijd bezig om iedereen zich maximaal te laten ontwikkelen en naar vermogen in te zetten in de maatschappij. Daarom zijn deze maatregelen onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering, ook als er geen sprake is van een tekort.

De genomen maatregelen dienen dus meerdere doelen. De genomen maatregelen ter beperking van het tekort hebben betrekking op verschillende uitvoeringsonderdelen van het totale pakket van maatregelen en zijn onder te verdelen op het gebied van:

1. Samenwerking
2. De match tussen vraag en aanbod
3. Beperken instroom
4. Bevorderen uitstroom
5. Hoogwaardig handhaven en
6. Cultuur

\ Relaties met programmabegroting en/of visiedocument

Gemeenten tot 15.000 inwoners ontvangen de BUIG-gelden op basis van historische uitkeringslasten.

Hun aandeel in het macrobudget in het uitkeringsjaar is gelijk aan hun aandeel in de macro-uitkeringslasten twee jaar daarvoor (T-2 genoemd).

Het model met historische uitkeringslasten leidt ertoe dat gemeenten pas twee jaar later worden gecompenseerd bij stijgende aantallen in het bijstandsvolume. En dat er pas bij een daling van het aantal bijstandsklanten een voordeel zal gaan optreden (na 2 jaar).

\ Financiële, juridische en organisatorische consequenties

Definitief BUIG budget 2025 € 2.275.240,--
Het tekort bedraagt €372.536,--

Om voor het uitgebreide vangnet met de eigenrisicodrempel van 5% in aanmerking te komen, moet er sprake zijn van een meerjarig tekort. Hiervoor geldt dat een gemeente zowel over 2025 als over ten minste twee van de drie voorgaande jaren (2022, 2023 en 2024) een tekort moet hebben van minstens 5% van het aan de gemeente toegekende budget. Voor deze voorwaarde wordt het tekort voor elk jaar apart berekend. Er wordt niet gerekend met gemiddelden.

Voor een tekort tot 5% van het BUIG budget is de vergoeding 0% ;
Voor een tekort tot 10% van het BUIG budget is de vergoeding 50% van het verschil tussen het tekort tot 5% en 10%;
voor een tekort hoger dan 10% is de vergoeding 100% van het verschil tussen het tekort hoger dan 10% en het bij de eerdere twee criteria toegepaste 'basis voor berekening'

Op basis van deze berekening krijgt gemeente Voerendaal een bedrag van € 201.893 vergoed.

\ Bekendmaking, uitvoering en communicatie

- De burgemeester en de gemeentesecretaris ondertekenen het aanvraagformulier.
- De aanvraag (het aanvraagformulier), tezamen met de instemming van de raad, dient uiterlijk 15 augustus 2026 (digitaal) te zijn ingediend.
- De Toetsingscommissie vangnet Participatiewet (van het Min. van SZW) behandelt de aanvraag en beslist op de aanvraag.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL

namens dezen,
de secretaris,

C.J.H.M. Janssen

Dit document is elektronisch aangemaakt en elektronisch ondertekend.